Конвенсияи КИА СММ дар бораи арзёбии таъсир ба муҳити зист дар заминаи фаромарзӣ

Конвенсияи Эспо

Тезисҳои мунтахаб дар тасвирҳо

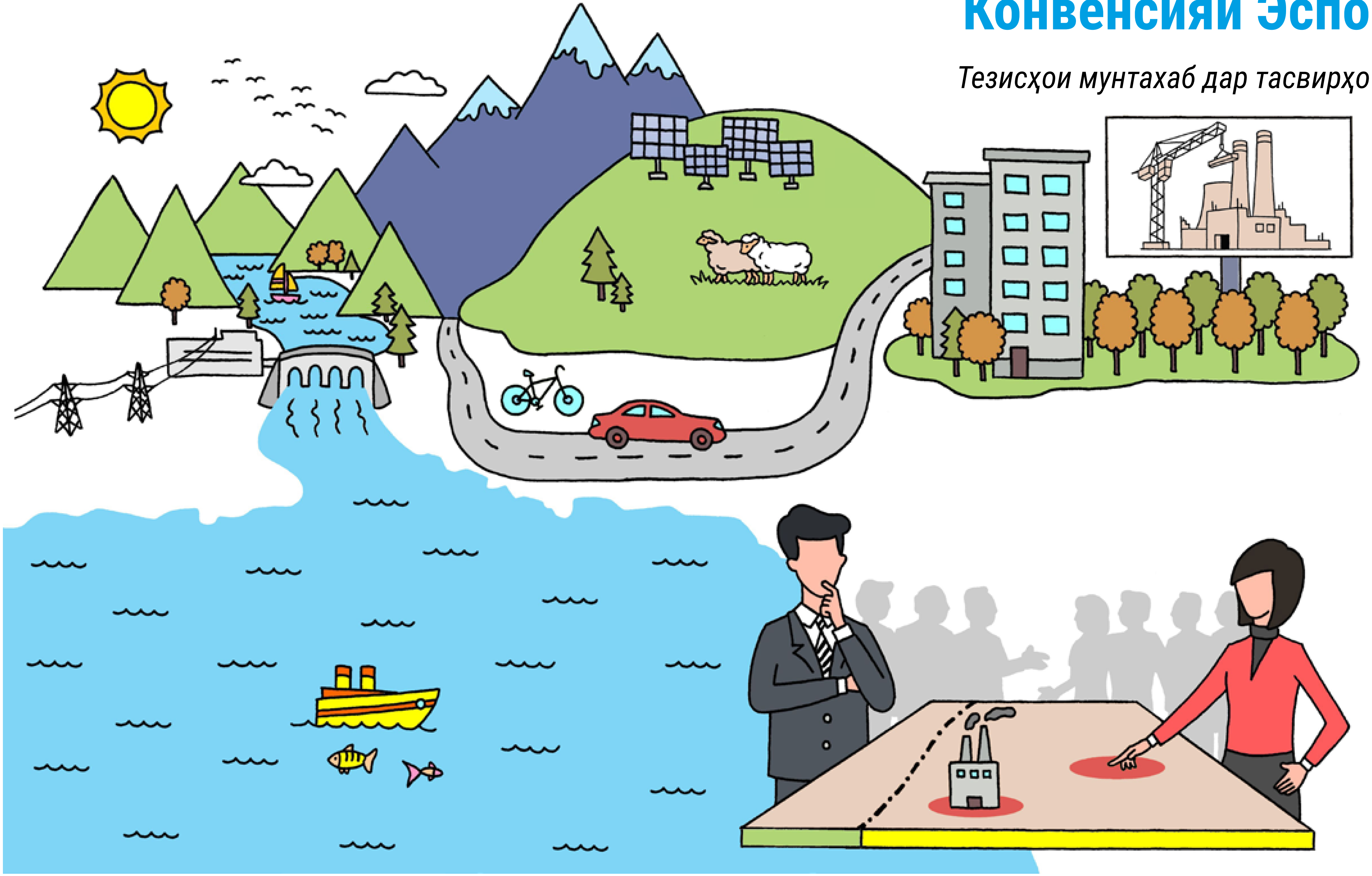

OSCE

Organization for Security and Co-operation in Europe

Андешаҳои дар ин санад баёншуда ба муаллифон таалуқ доранд ва нуктаи назари Созмони амният ва ҳамкорӣ дар Аврупо (САҲА) ва Комиссияи иқтисодии Созмони милали мутаҳҳид барои Аврупо (КИА СММ)-ро ба таври ҳатмӣ инъиқос намекунанд. Мавод дар навиштаи мазкур интихобан ва ба шакли соддаву фаҳмо пешниҳод карда шудааст. Маводи мазкур ба ҳеҷ ваҷҳ матни Конвенсия, Протокол ва ё ҳама гуна санади расмии дигарро иваз намекунад.

Аз тарафи Шабакаи экологии «Зой» бо дастгирии САҲА ва Котиботи Конвенсия омода шудааст.

Консепсия: Виктор Новиков, Елена Сантер, Екатерина Молодсова, Кристиан Мелис

Тасвирҳо: Руслан Валитов

Тарроҳӣ: Ярослав Тартиков

Муҳаррир: Ҷамолиддин Ёқубов

zoï environment network

Мундариҷа

Конвенсияи КИА СММ Эспо ва Протоколи арзёбии стратегии экологӣ 5
Тартиби арзёбии таъсир ба муҳити зист (АТМЗ) дар заминаи фаромарзӣ 6
Конвенсия то қабул намудани қарори ниҳоӣ амал мекунад 7
Дар сурати набудани огоҳинома 8
Бархе равишҳои пахнкунии иттиллот 9
Унсурҳои асосӣ 10
Бархе аз намудҳои фаъолиятҳо, ки Конвенсия онҳоро паҳн мекунад 11
Бархе аз навъҳои таъсир ба муҳити зист 14
Дида баромадани роҳҳои ҳалли алтернативӣ ва муносибтарин иқдомҳо барои коҳиши таъсирот ба муҳити зист 15
Шаклҳо ва қолабҳои ҳамкорӣ 17
Ҳолатҳои мушаххас 18
Намуна аз ҳамкории муваффақона 19
Нақшаҳо, барномаҳо ва санадҳои стратегӣ, ки ниёз ба арзёбии стратегии экологӣ доранд 20
Намунаҳои қарорҳои стратегӣ дар асоси омилҳои экологӣ 21
Марҳилаҳои арзёбии стратегии экологӣ дар мисоли бахши энергетика 22
Ҳамкорӣ дар бахши захираҳои обии дарёҳои Чу(Шу) ва Талас: андешаҳои зистмуҳитии раҳбурдӣ 23
Рушди сайёҳӣ ва роҳи мошинӣ байни Алмато ва кӯли Иссиққӯл: ҷанбаҳои зистмуҳитии раҳбурдӣ 24
Поккорӣ кардани партовҳои радиатсионӣ ва олудашавӣ: иштироки марказҳои маҳаллии Орхусс 25
Сохтор ва амалкарди Конвенсияи КИС ММА Эспо 26
Ҳамоҳангии Конвенсияи КИА СММ Эспо бо конвенсияҳои дигар 27
Иттилооти иловагӣ ва маводҳои методӣ 29

Созмони амният ва ҳамкорӣ дар Аврупо (САҲА), ки бо Комиссияи иқтисодии Аврупоии Созмони Милали Муттаҳид (КИА СММ) дар ҳамкории зич фаъолият мебарад, татбиқи Конвенсияи КИА СММ оид ба арзёбии таъсири муҳити зистро дар заминаи фаромарзӣ (Конвенсияи Эспо) бахусус бо роҳи баргузории чорабинии муштарак оид ба рушди иқтидори кишварҳои Осиёи Марказӣ дастгирӣ мекунад.

ТТасвирҳои ин дастурамал, ки ба муносибати сисолагии қабули Конвенсия омода гардидааст, рӯҳ ва нақши он (Конвенсия)- ро дар ҳифзи муҳити зист ва рушди ҳамкориҳои байналмилалӣ таҷассум мекунад.

Конвенсияи Эспо

Табдил ба як абзори ҷаҳонӣ мешавад

Протокол оид ба арзёбии стратегии экологӣ (АСЭ)

Абзори ҷаҳонӣ

ҚАБУЛ ШУДААНД

Эспо (Финландия), **с. 1991**
Аз **с. 1997** амал мекунад

Киев (Укроин), **с. 2003**
Аз **с. 2010** амал мекунад

ШУМОРАИ ҶОНИБДОРОН ТО МАРТИ С. 2021

Тарафҳо **45**, бо шумули ИА

Тарафҳо **33**, бо шумули ИА

ТАТБИҚ МЕШАВАД:

дар робита бо фаъолиятҳои барномарезишуда дар сатҳи лоиҳа дар бахшҳои хусусӣ ва давлатӣ

дар робита бо сиёсати давлатӣ, нақшаҳо, барномаҳо ва қонунҳо

бо эҳтимоли таъсири номатлуби назаррас ба муҳити зист берун аз кишвар

бо эҳтимоли таъсири номатлуби назаррас ба муҳити зист бо шумули саломатӣ; механизми ҳамоҳангии лоиҳаҳои рушд фароҳам мешавад

дар сатҳи фаромарзӣ

дар дохили кишвар ва дар сатҳи фаромарзӣ

МАҚСАД

бартараф кардан, кам кардан ва коҳиш додани ҳама гуна таъсири номатлуби зараровар дар асоси омилҳои экологӣ ҳангоми банақшагирии рушди иқтисодӣ

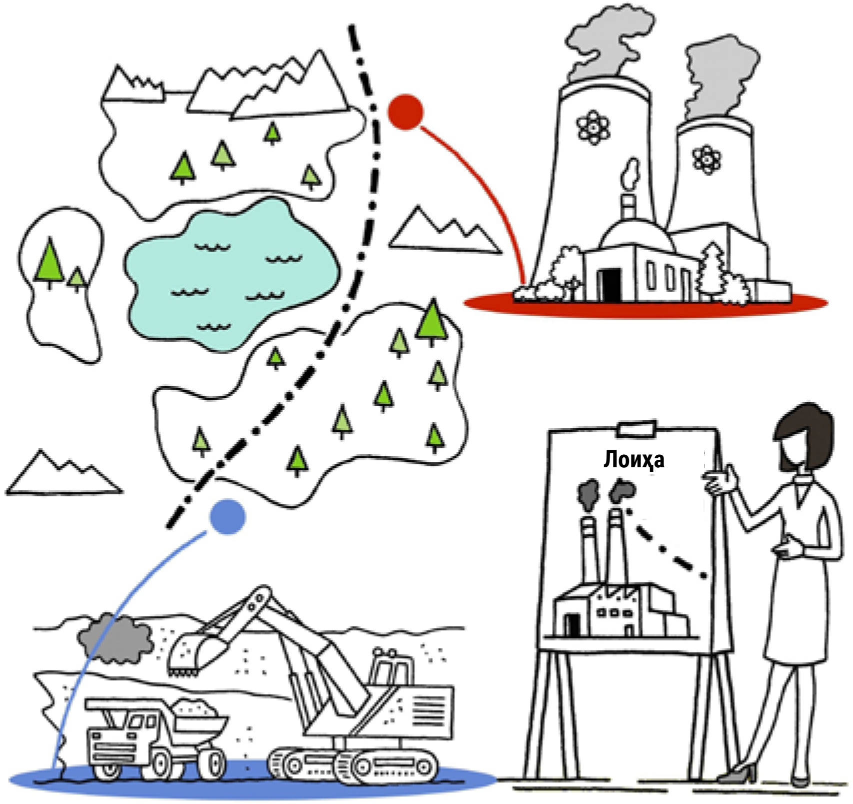

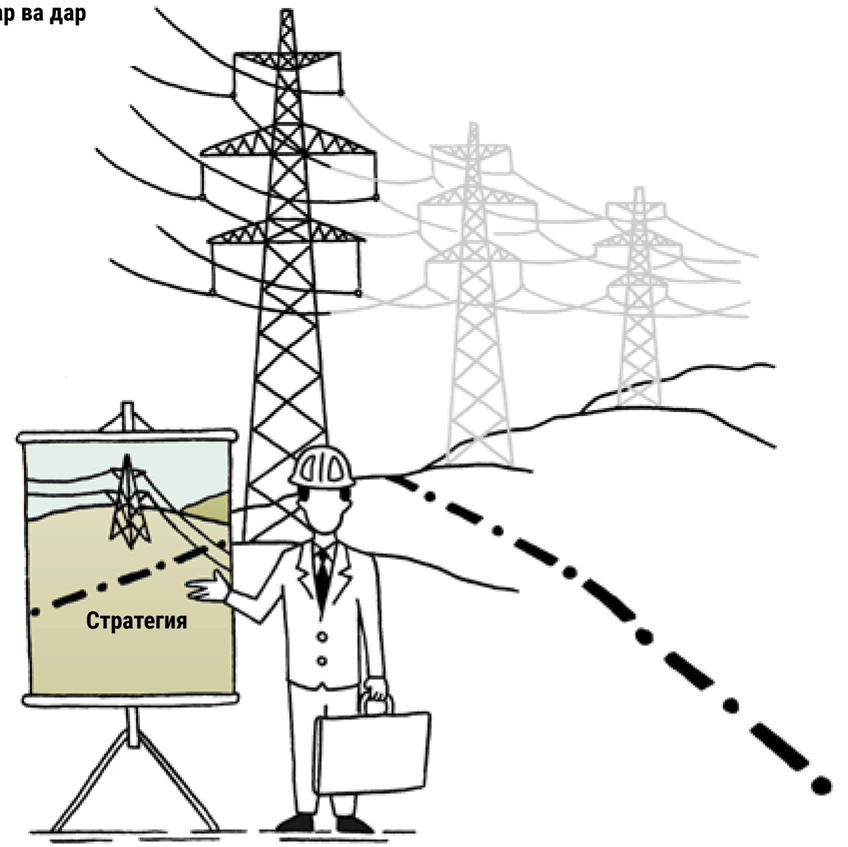

Иттилооти нисбатан муфассал доир ба Замимаи I ба Конвенсия дар саҳифаҳои 11 - 13

Равиши арзёбии таъсир ба муҳити зист дар заминаи фаромарзӣ

Ҷониби тасмимгиранда

- ⇨ Тарафи дахлдорро бо фаъолиятҳои огоҳонӣ доир ба намудҳои фаъолияти ба нақшагирифта, ки дар Илованд I нишон дода шудааст, ки таъсири манфии фаромарзӣ метавонад дошта бошад, таъмин менамояд.

Дар сурати вуҷуд доштани эҳтимолияти таъсироти бештари расондани зарари фаромарзӣ огоҳкунӣ ҳатмӣ мебошад,.

Тарафи Дахлдор

- ⇨ дарёфти огоҳиномаро тасдиқ мекунад,
- ⇨ хабар медиҳад, ки он оё дар равиши арзёбии таъсир ба муҳити зист тасмими иштирокро дорад.

Набудани посухи саривақтӣ метавонад ҳамчун надоштани хоҳиш барои иштирок дар раванд, шарҳ дода шавад.

Ҷониби тасмимгиранда

- ⇨ санадҳои арзёбии таъсир ба муҳити зистро омода мекунад,
- ⇨ онро барои баррасӣ ба мақомоти салоҳиятдор ва ҷомеаи Тарафи дахлдор пешниҳод мекунад.

Иштироки аҳли ҷомеа (ниг. ба саҳифаи 9.)

Дар асоси санадҳо **Тарафҳои манфиатдор** машварат мегузаронанд, аз ҷумла, дар мавриди кам кардани таъсирот, қарорҳои алтернативии имконпазир ва мониторинг (ниг. ба саҳифаҳои 15 –16)

Ҷониби таъсисдиҳанда

- ⇨ нисбати фаъолияти ба нақшагирифташуда бо назардошти арзёбии таъсир ба муҳити зист, ки дар натиҷаи эродҳо ва натиҷаи машваратҳо ба даст овардааст, қарор қабул мекунад.

Тасмими ниҳоӣ

Ба Тарафи дахлдор доир ба қарори ниҳоӣ, инчунин дар бораи сабабҳо ва мулоҳизаҳое, ки дар асоси он тасмимгирӣ шудааст, иттилоъ дода мешавад
(Дар бораи ҳуқуқҳои соҳибихтиёр ба саҳифаи 10 нигаред)

Конвенсия то қабул намудани қарори ниҳоӣ амал мекунад

Ҷониби тасмимгиранда

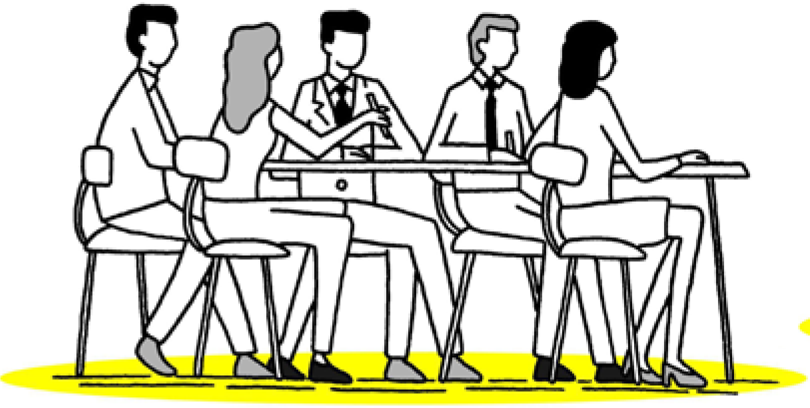

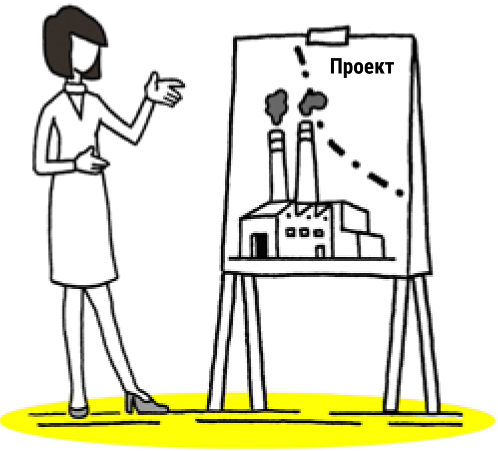

Тарафи Дахлдор

Вақте қарор қабул шуд, **Ҷониби тасмимгиранда**

- тасмими ниҳоиро дар бораи фаъолияти ба нақшагирифташуда;
- сабабҳо ва фаҳмиш, ки ба он асос ёфтааст;
- тавзеҳот дар бораи он ки чаро эродҳои мушаххас рад карда шуданд, ба Тарафи дахлдор пешниҳод мекунад.

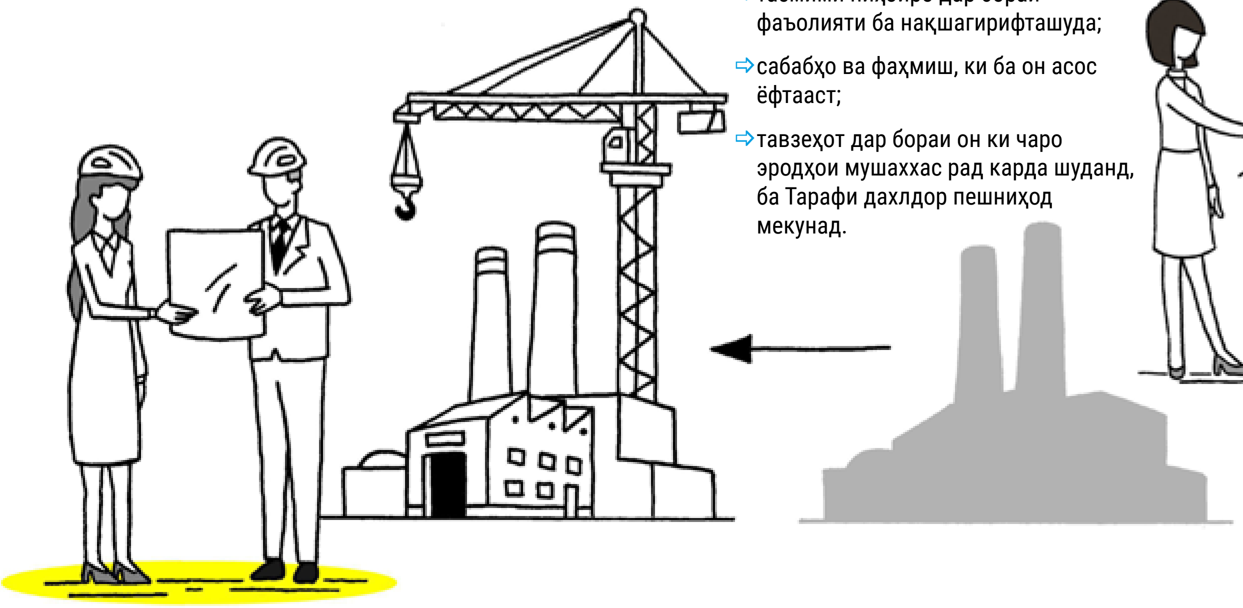

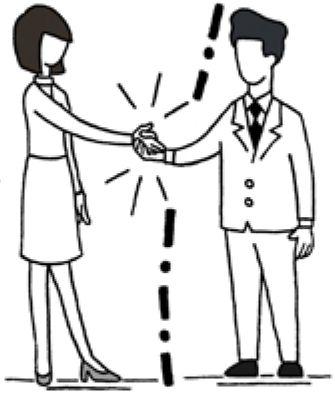

Тарафи пайдоиш ва **Тарафи дахлдор** масъулият муштарак доранд барои

ба аҳли ҷомеаи Тарафи дахлдор ва аҳли ҷомеаи Ҷониби таъсисдиҳанда масъулияти муштарак доранд.

Дар сурати набудани огоҳинома...

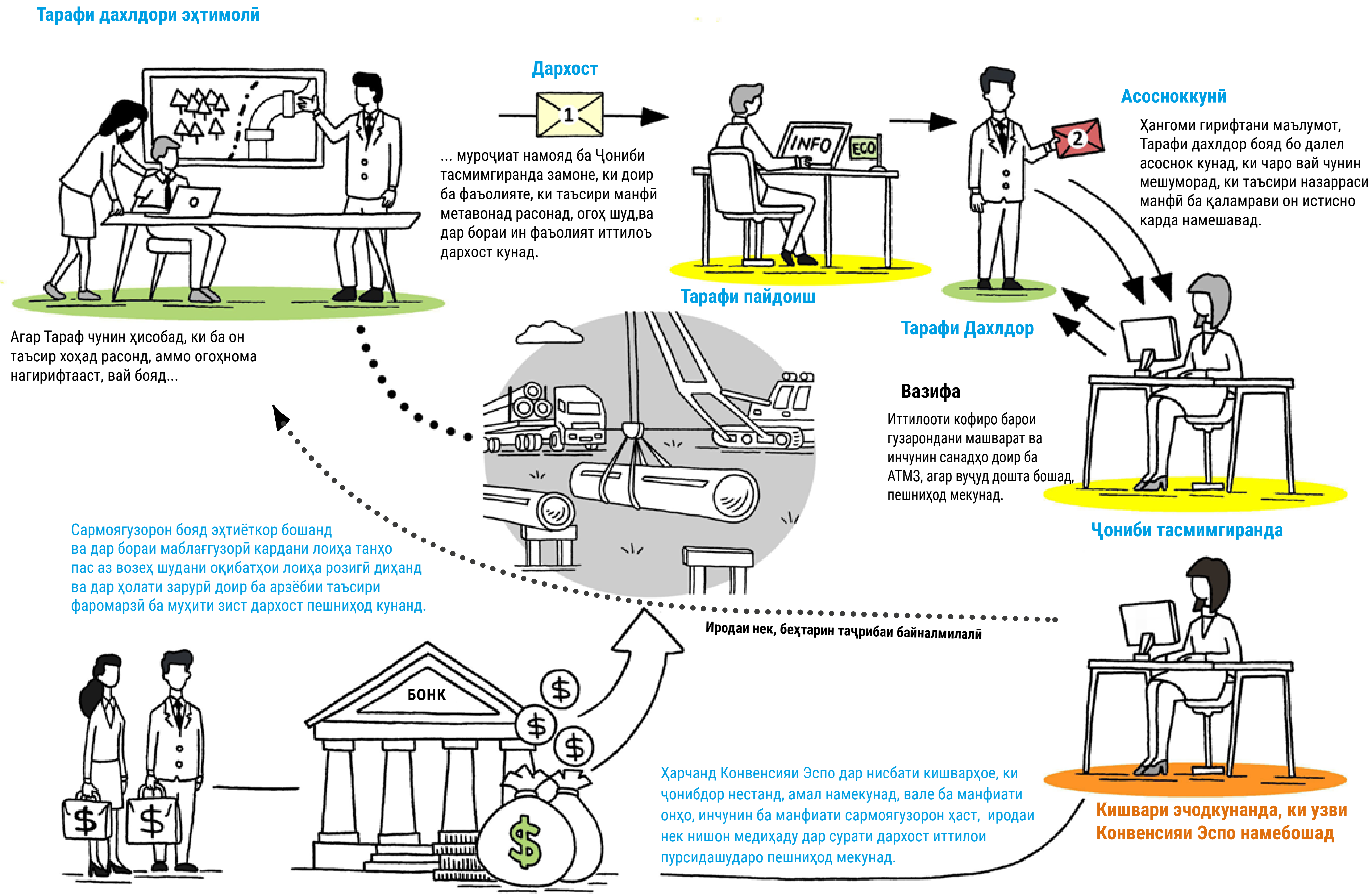

Бархе равишҳои пахнкунии иттиллот

Паҳнкунии иттилоот байни ҷомеа

Бюллетенҳои иттилоотӣ

Плакатҳои таблиғотӣ

Хабарҳои расмӣ дар ВАО
(радио, телевизион, рӯзномаҳо)

Сомонаҳои лоиҳа

Тарафҳои дахлдор метавонанд дар бораи лоиҳаҳои нави Ҷониби тасмимгиранда иттилоъ гиранд, бо роҳи паҳнкунии иттилоот дар байни ҷомеа

пайгирии иттилоъ дар ВАО

Пешниҳоди мустақими иттилоот тавассути почтаи электронӣ аз ҷониби кормандони мақомоти масъули як Тараф ба кормандони мақомоти дахлдори тарафи дигар

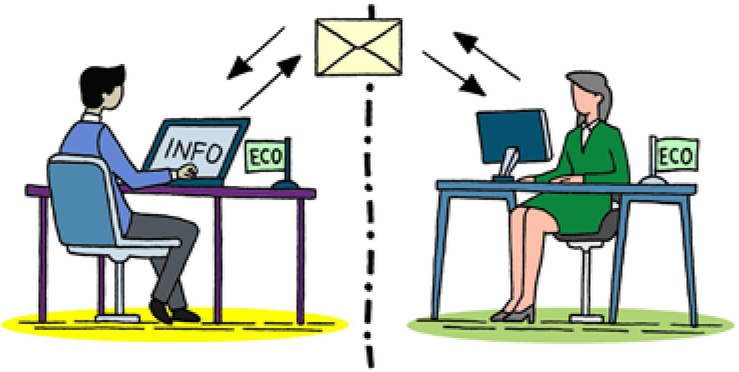

огоҳиномаи расмӣ

Роҳҳои иштироки аҳолӣ дар машваратҳо

Муҳокимаҳои оммавӣ

Пешниҳоди эродҳо дар шакли хаттӣ

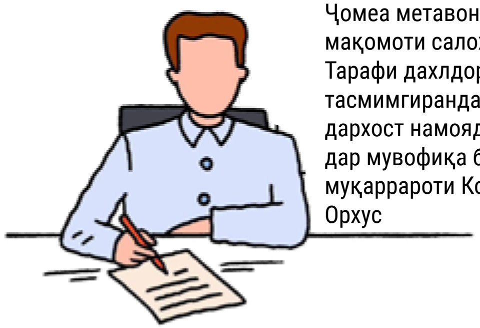

Ҷомеа метавонад аз мақомоти салоҳиятдори Тарафи дахлдор ва Ҷониби тасмимгиранда маълумот дархост намояд дар мувофиқа бо муқаррароти Конвенсияи Орхус

Усулҳои асосӣ

Ҷониби тасмимгиранда

Ҳуқуқи комил барои иҷрои лоиҳа пас аз ба назар гирифтани эродҳои Тарафи дахлдор

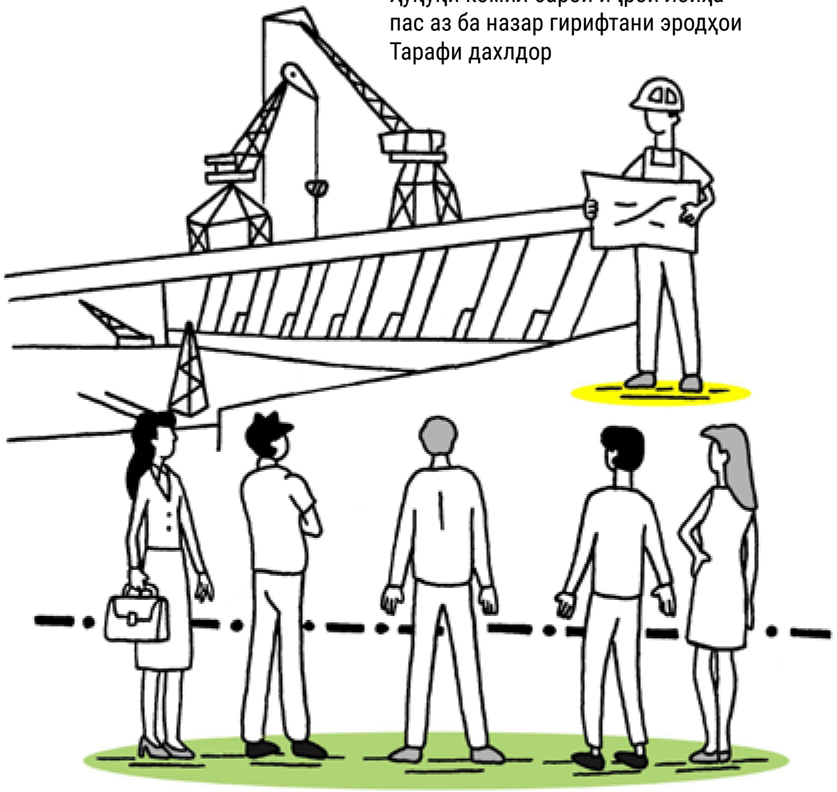

Тарафи Дахлдор

фаъолиятро манъ карда наметавонад

Ҳуқуқ ба огоҳ кардан доир ба фаъолият

Ҳуқуқ ба дархости иттилоот ва иштирок дар машваратҳо

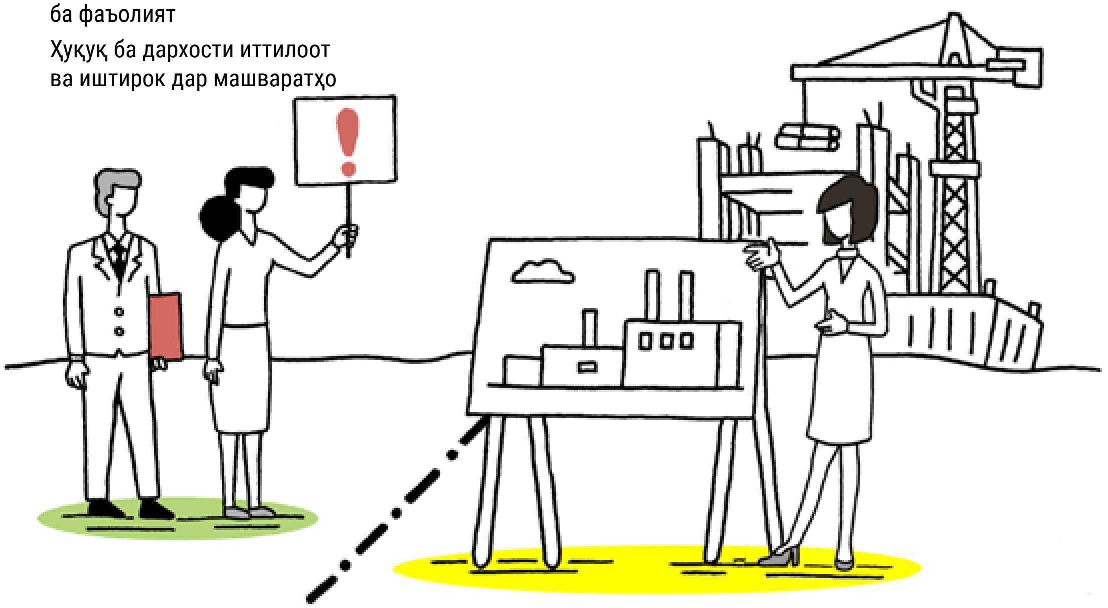

Ҳар ду тараф

Ҳуқуқ ба муколама, иштирок ва дастёбии ризоият, аз ҷумла оид ба роҳҳои ҳалли алтернативӣ ва чораҳои сабуккунии таъсири манфӣ

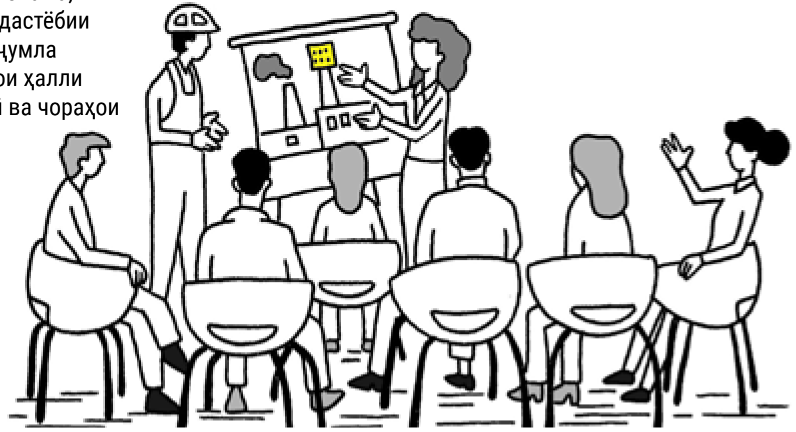

Ҳуқуқ ба ҳифзи иттилои сирри саноатӣ ва тиҷоратӣ дошта

Бархе аз намудҳои фаъолиятҳое, ки онҳоро Конвенсия фаро мегирад

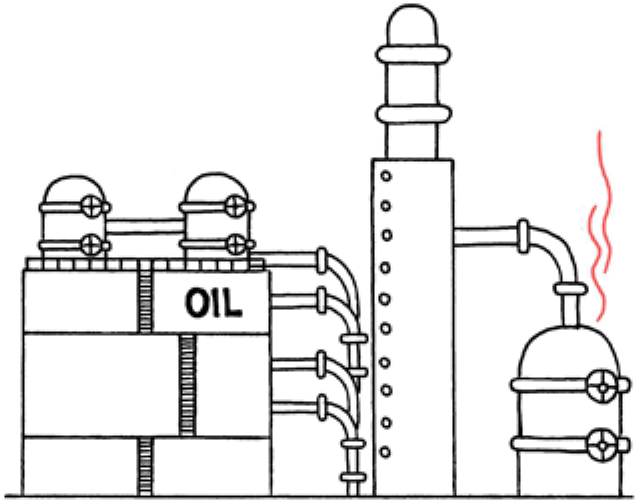

Корхонаҳои коркарди нафт ва дастгоҳҳо барои газтаъминкунӣ ва сӯхтани ангишт ё сланетси битуминозӣ

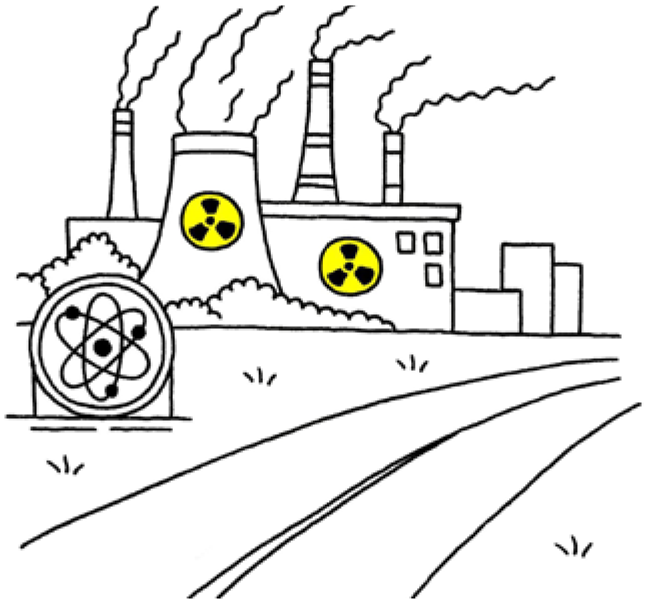

Нерӯгоҳҳои ҳароратӣ ва ҳастаӣ

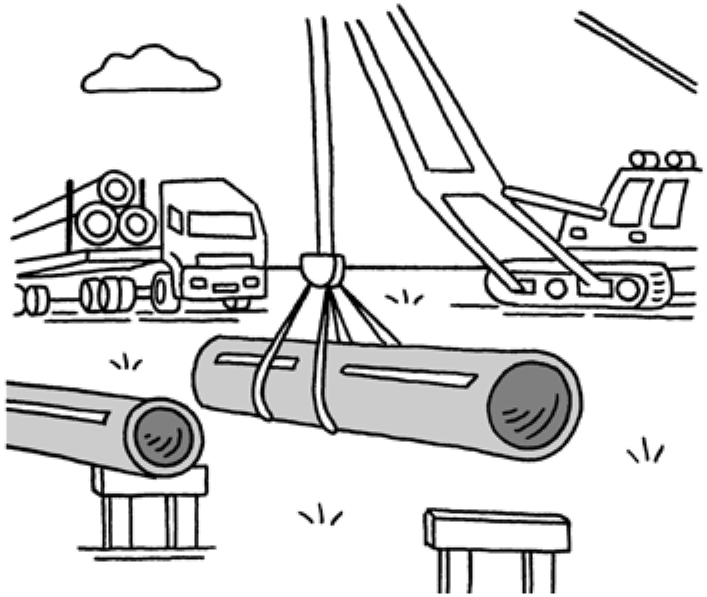

Лӯлаҳои дорои диаметри калон барои интиқоли нафт, газ ё моддаҳои кимиёвӣ

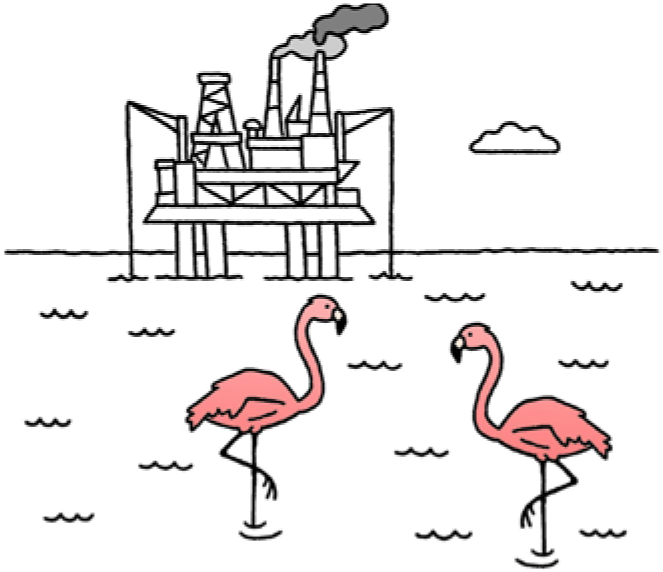

Истихроҷи карбогидритҳо дар фалоти минтақаӣ

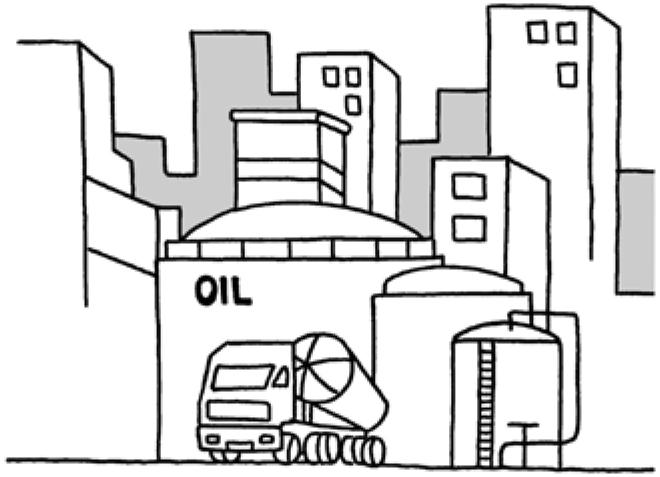

Анборҳои калони нигоҳдории маҳсулоти нафтӣ, нафткимиёӣ ва кимиёӣ

Дигар намуди фаъолиятҳо – нигаред ба моддаи 2.5 Конвенсия ва Иловаи III.

Бархе аз намудҳои фаъолиятҳое, ки онҳоро Конвенсия фаро мегирад

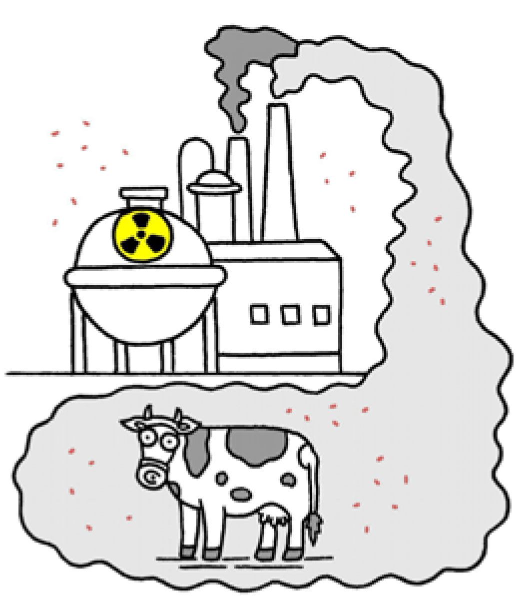

Дастгоҳҳо барои истеҳсол ё ғанисозии сӯзишвории ҳастаӣ ё ҷамъоварӣ, безараргардонӣ ва коркарди партовҳои радиоактивӣ

Дастгоҳҳои бузург барои истеҳсоли кӯраи баланд ва пӯлодгудозӣ ва гудохтани фулузоти ранга

Дастгоҳҳои истихроҷи асбест, коркарди асбест ва маҳсулоти дорои асбест

Корхонаҳои кимиёвӣ

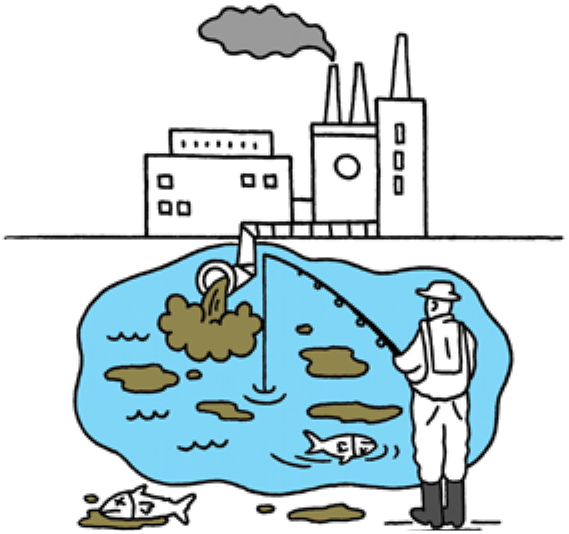

Истеҳсоли селлюлоза ва коғаз

Дастгоҳҳо барои сӯзондан, коркарди кимиёвӣ ё безараргардонии партовҳои токсикӣ ва хатарнок

Бархе аз намудҳои фаъолиятҳое, ки онҳоро Конвенсия фаро мегирад

Сохтмони шоҳроҳҳо, роҳҳои баландсуръат ва фурудгоҳҳо

Бандарҳои савдо ва роҳҳои обии дохилӣ

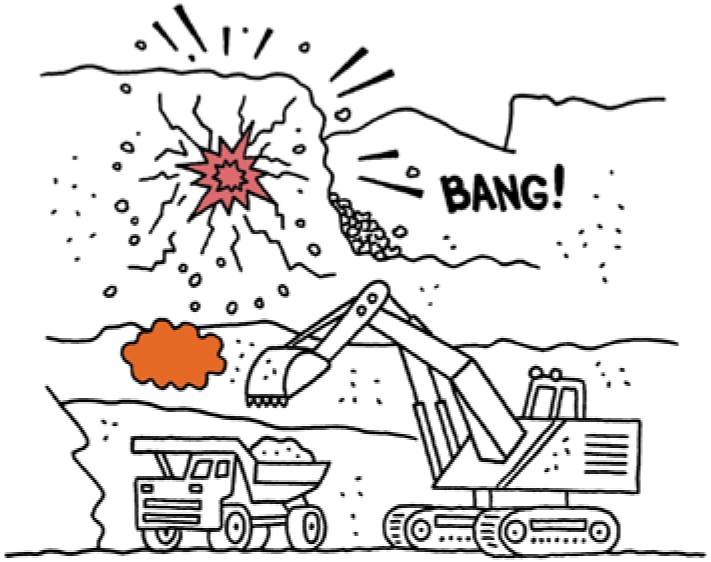

Истихроҷи миқёси бузург, баровардан ва дар маҳал бой кардани маъданҳои металлӣ ва ангиш

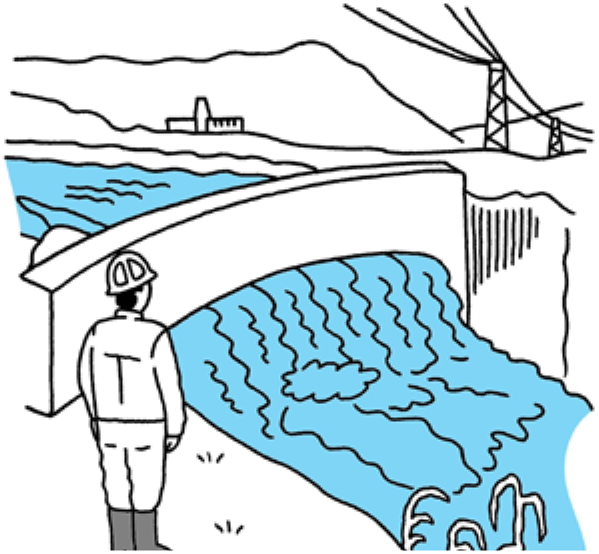

Сарбандҳо ва обанборҳои бузург

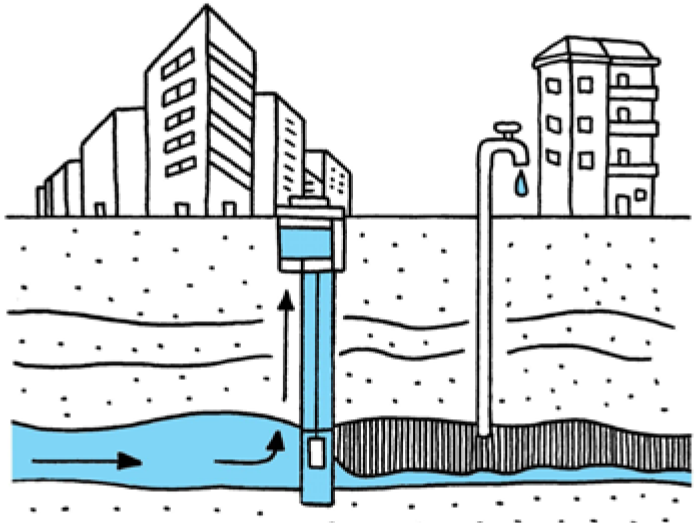

Фаъолиятҳои бардошти обҳои зеризаминӣ

Бартараф кардани ҷангалҳои минтақаҳои бузург

Бархе аз навъҳои таъсир ба муҳити зист

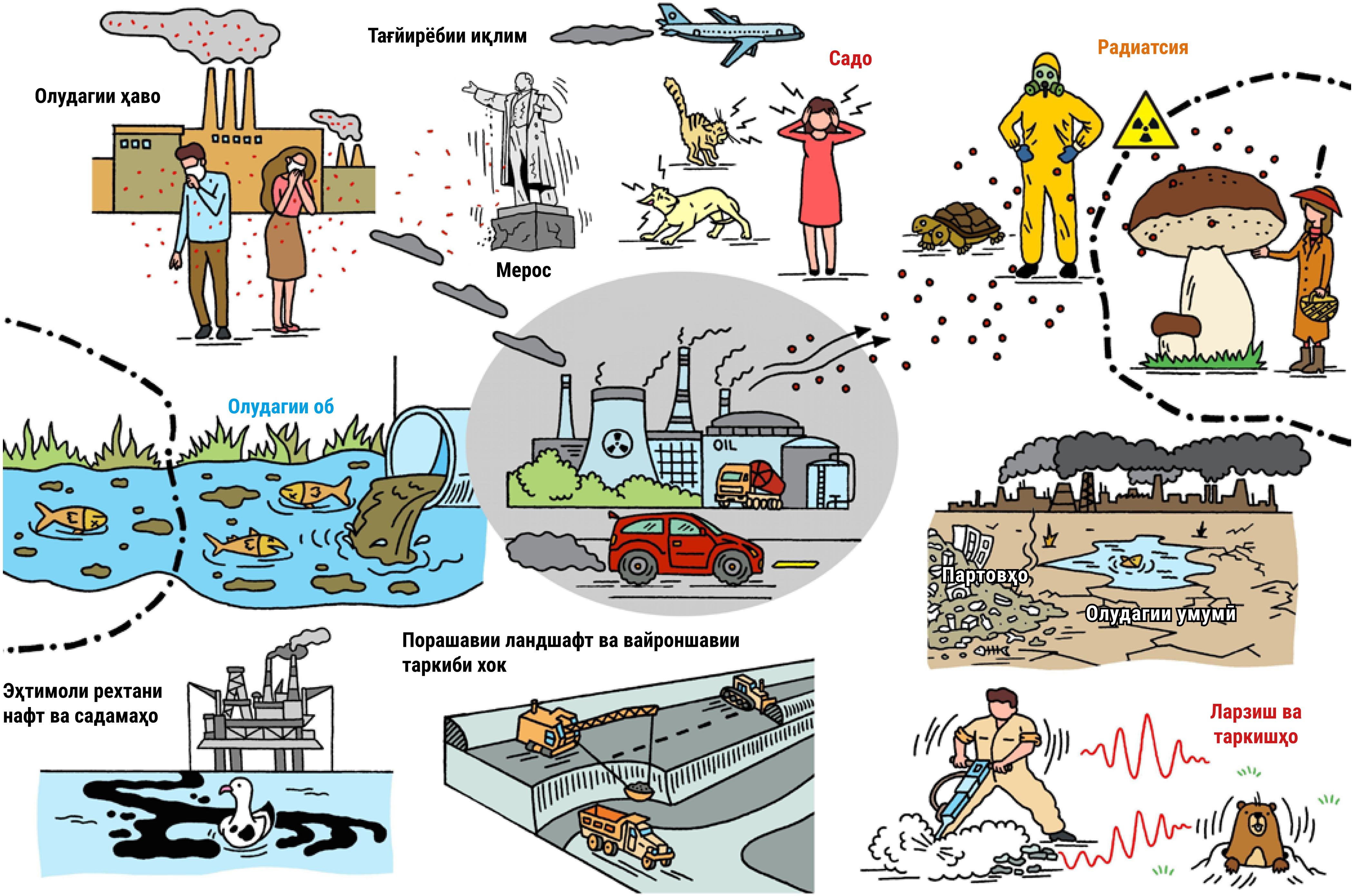

Дар назар гирифтани роҳҳои ҳалли алтернативӣ ва муносибтарин иқдомҳо барои коҳиши таъсирот ба муҳити зист

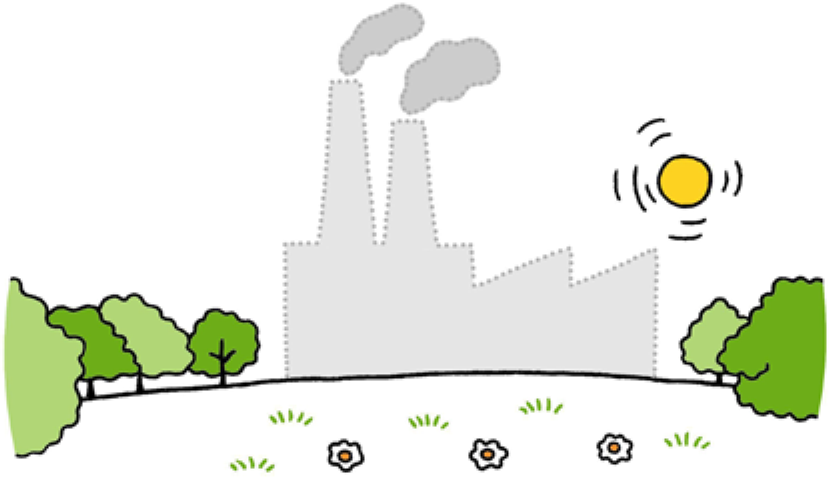

Набудани гузинаи дигар (канор гузоштани лоиҳа)

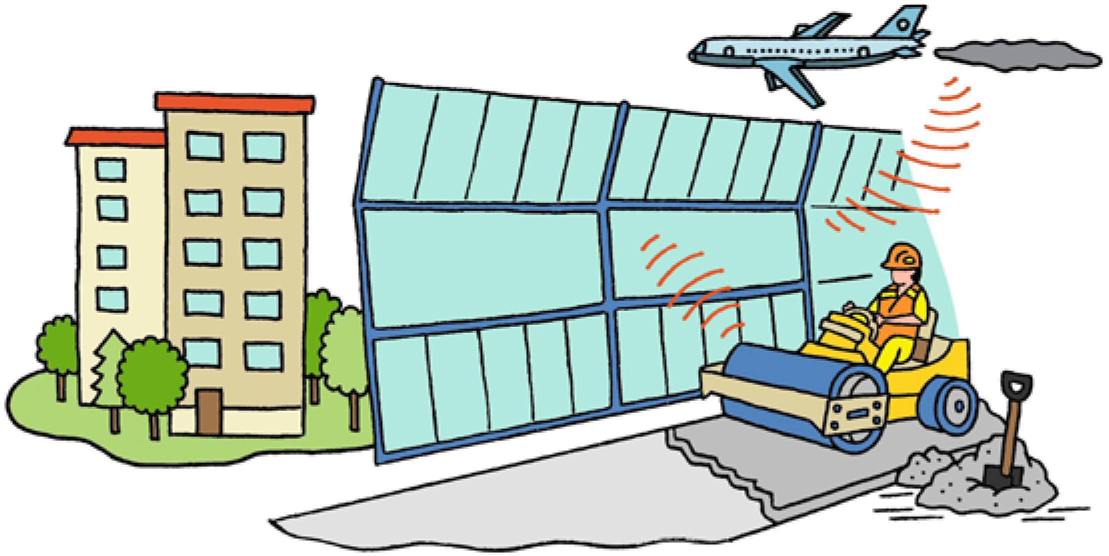

Маводи ҷойгузини тармими роҳҳо, чораҳо барои кам кардани садо (хиш-хиш)

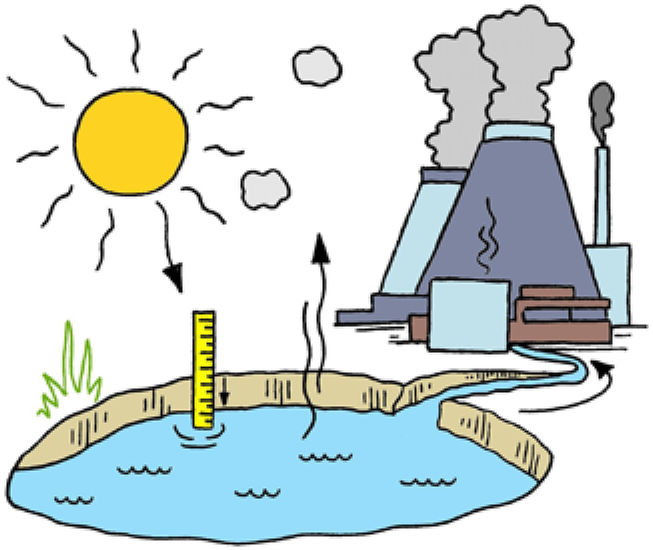

Дар назар гирифтани таъсири эҳтимолии тағйири иқлим

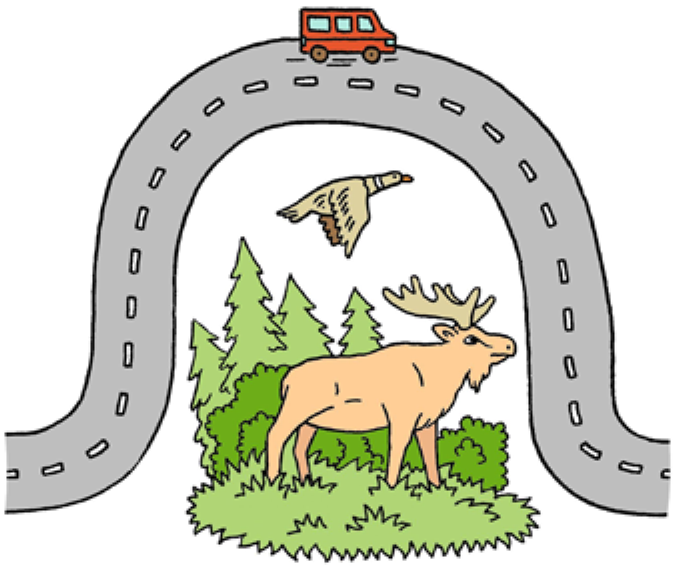

Роҳи ҳал барои минтақаҳои муҳофизатшуда ва минтақаҳои калидии мухталифи биологӣ

Гузаштан ба дигар навъҳои сӯзишворӣ, назорати партовҳо

Дар назар гирифтани роҳҳои ҳалли алтернативӣ
ва муносибтарин иқдомҳо барои коҳиши таъсирот ба муҳити зист

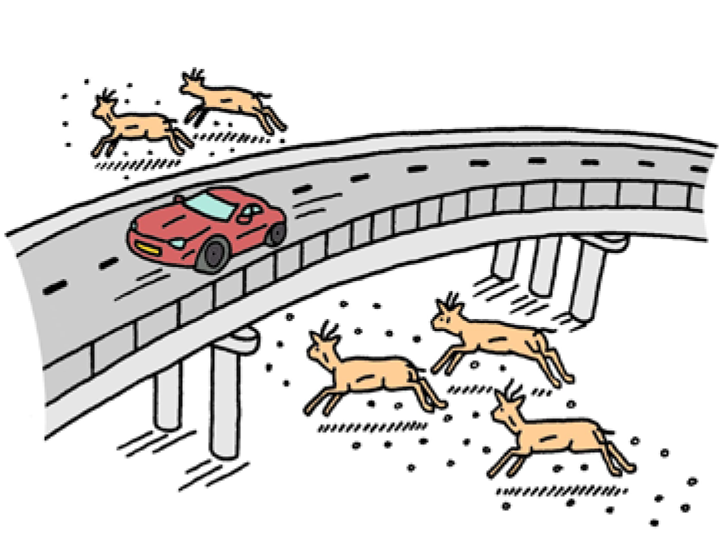

Роҳи ҳал барои ширхӯрҳои кӯчанда

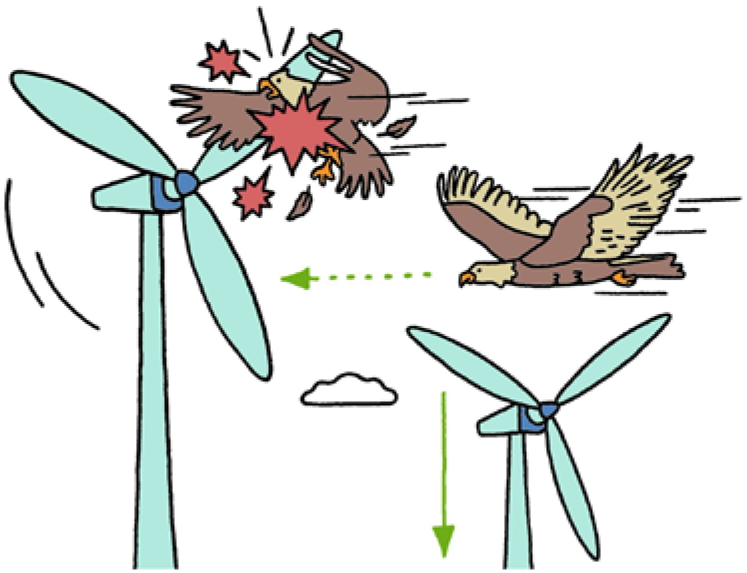

Роҳи ҳал барои намудҳои парандаҳои кӯчанда ва дар ҳоли нобудшавӣ қарордошта

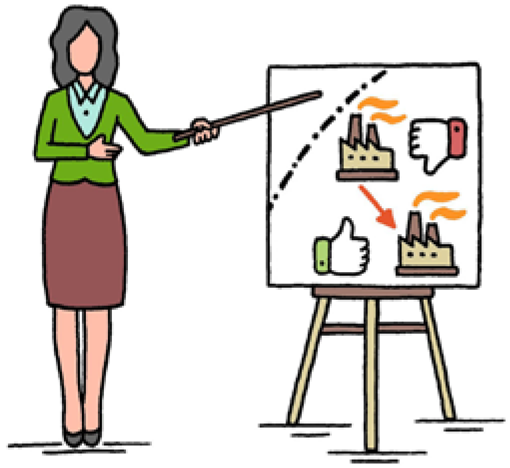

Ҷойгиркунии иншоотҳо

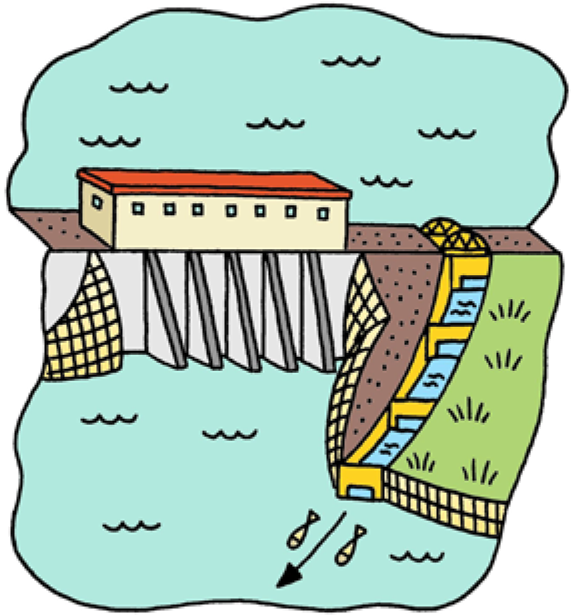

Роҳи ҳал барои намудҳои моҳии кӯчанда

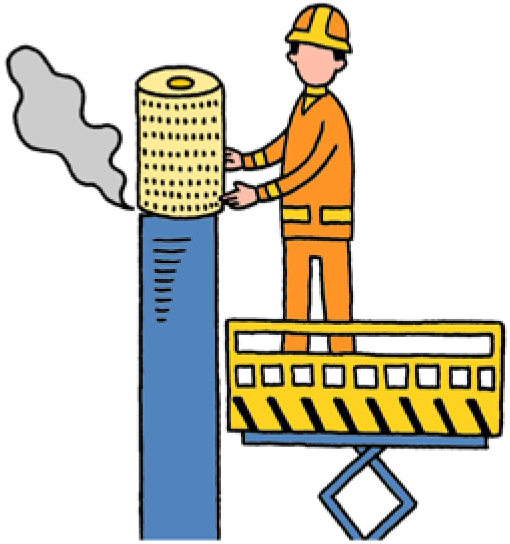

Пешгирии ифлосшавӣ

Омодагӣ ба ҳолатҳои изтирорӣ ва системаи ҳушдордиҳанда

Шаклҳо ва қолабҳои ҳамкорӣ

Созишномаҳои дуҷониба доир ба татбиқи муқаррароти Конвенсия:

забони муошират, мухлати посух додан ба огоҳӣ, мухлат ва шартҳои иштироки аҳолӣ, танзими намудҳои фаъолияте, ки дар Иловаи I номбар нашудаанд, меъёрҳои муҳим

Комиссияҳои дуҷониба ва бисёрҷониба

(ҷаласаҳои доимӣ ва махсус)

Барномаҳои тадқиқотӣ-илмӣ

Ҳамкориҳои зерминтақавӣ

Ҳамкорӣ дар соҳаи андешидани тадбирҳо оид ба пешгирӣ ва коҳиш додани таъсир

(долонҳои муҳоҷират, мониторинги намудҳо)

Мониторинги ҳолати муҳити зист

(сифати об ва ҳаво, сатҳи радиатсия)

Ҳолатҳои мушаххас

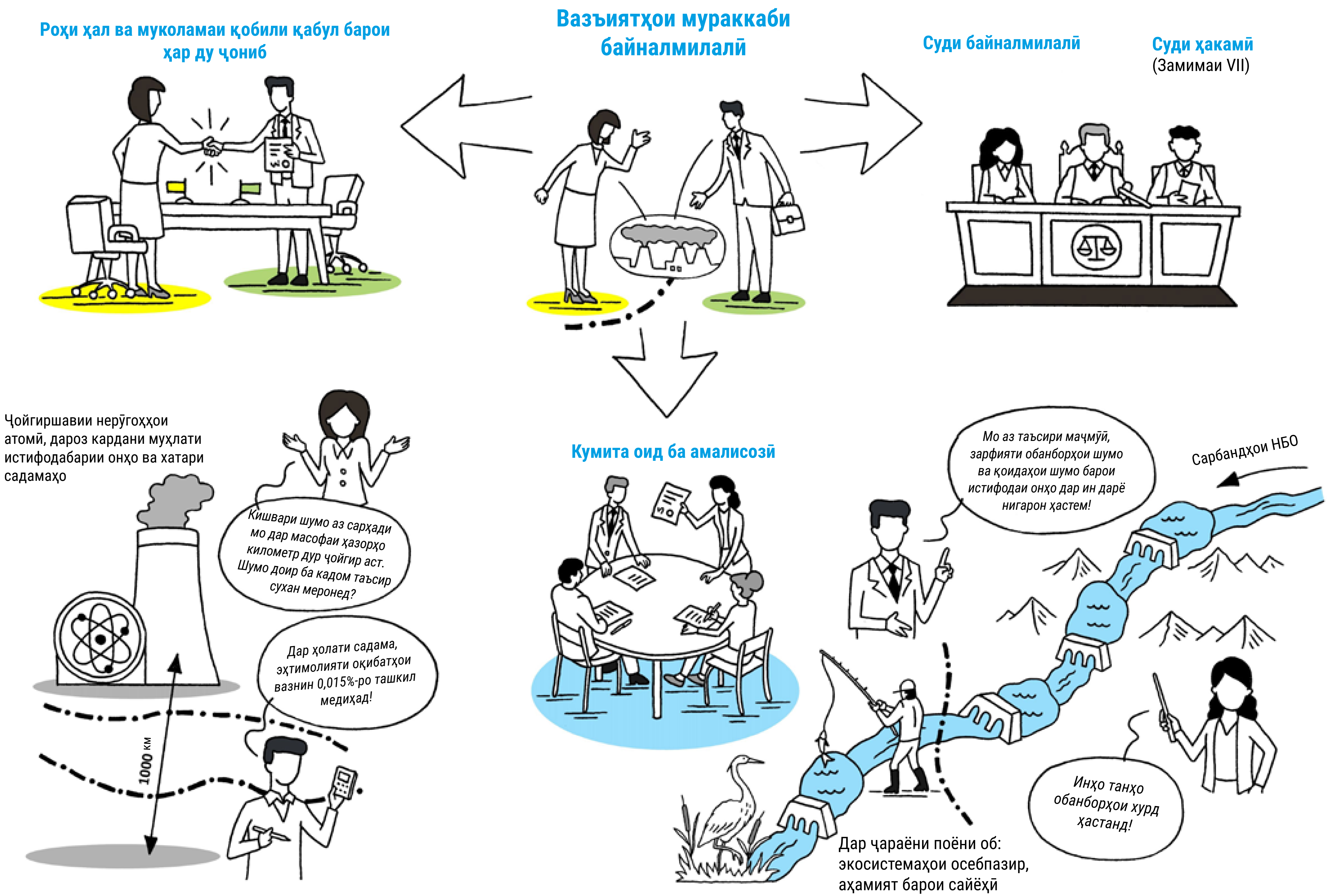

Намунае аз ҳамкории муваффақ

Қисми зиёди дарё ва канори он барои фаъолияти иқтисодӣ ва ҳифзи гуногунии биологӣ муҳим аст

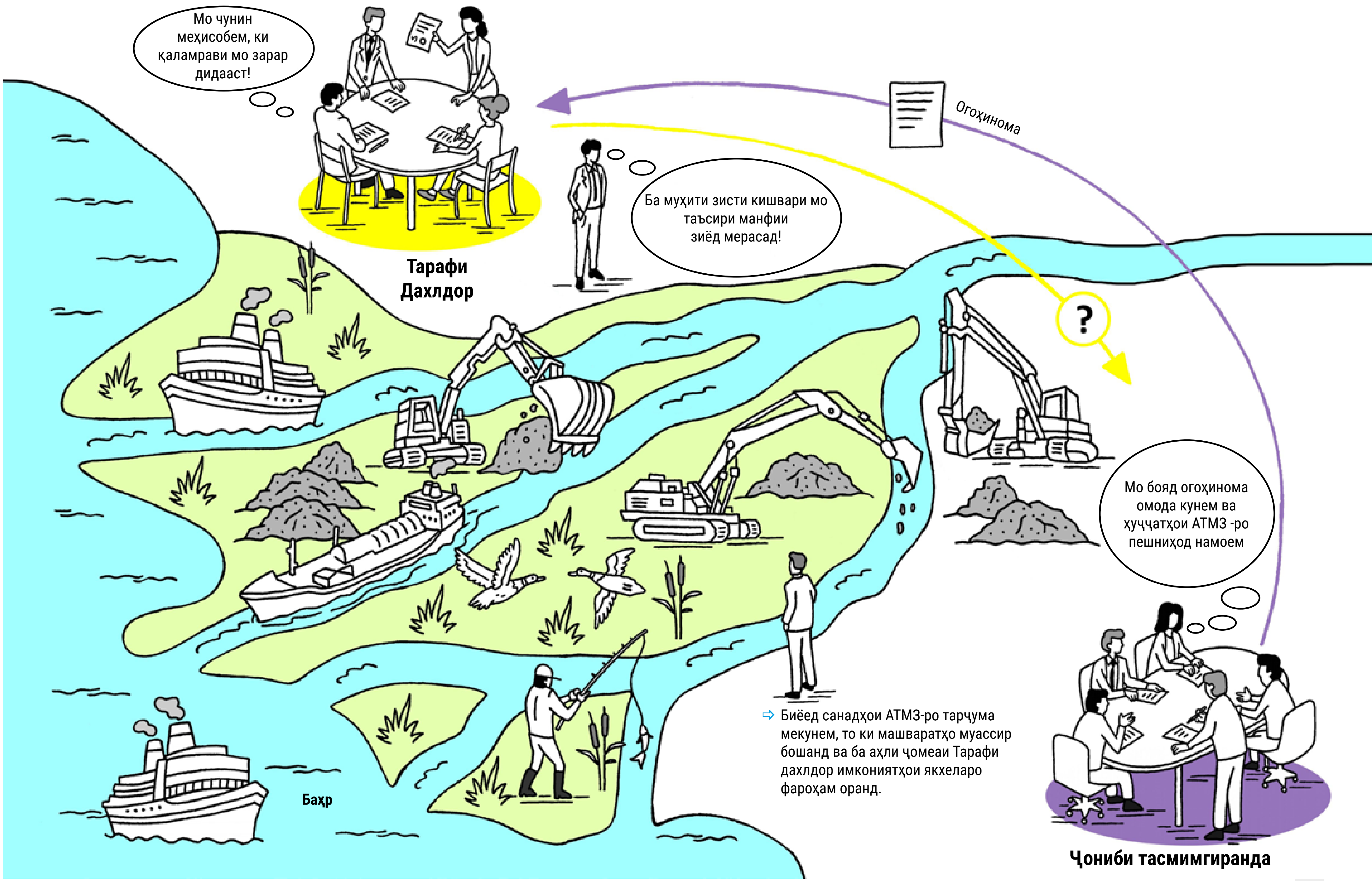

Нақшаҳо, барномаҳо ва санадҳои стратегӣ, ки ниёз ба арзёбии стратегии экологӣ доранд (Минтақаҳои татбиқи Протоколи АСЭ)

Банақшагирии шаҳр ва деҳот

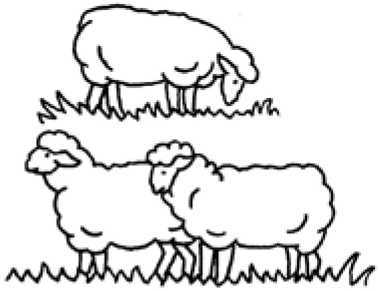

Кишоварзӣ

Хоҷагии ҷангал

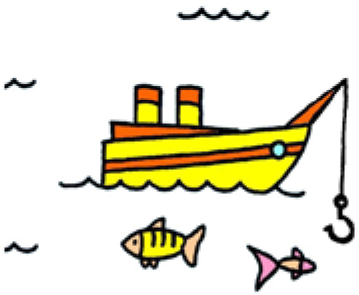

Хоҷагии моҳигирӣ

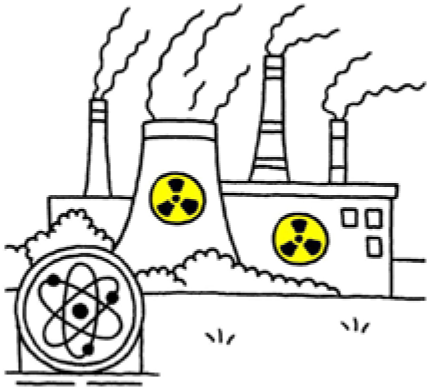

Энергетика

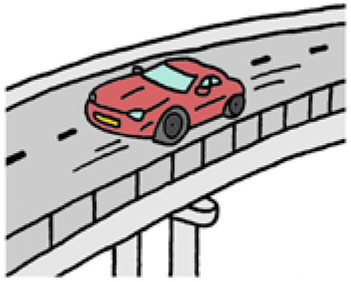

Нақлиёт

Саноат,бо шумули саноати истихроҷи кӯҳӣ

Сайёҳӣ

Рушди минтақавӣ

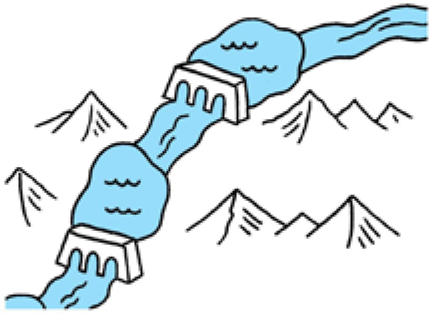

Хоҷагии об

Воситаҳои алоқа

Муомилот бо партовҳо

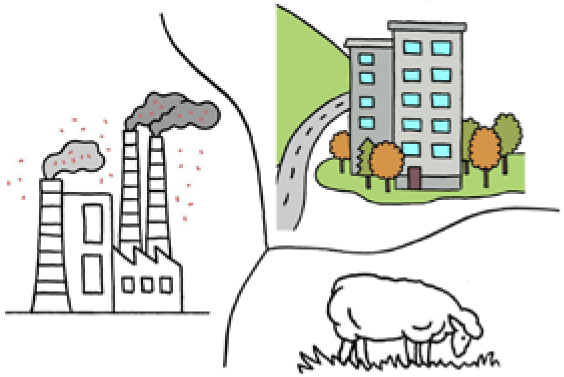

Истифодабарии замин

Намунаҳои қарорҳои стратегӣ дар асоси омилҳои экологӣ

Протоколи АСЗ

Энергетикаи ҳастаӣ: кишвар метавонад қарори стратегии тамдиди муҳлати кори ЭҲ-ро зиёд кунад ё аз манобеи энергияи барқароршавандаи истифода кунад

Тавсеаи тавлиди нерӯи барқ: кишвар метавонад тасмим гирад, ки ба як нерӯгоҳи бузург ё якчанд нерӯгоҳи хурд сармоягузорӣ кунад ё имконоти тиҷорати байналмилалӣ ва табодули нерӯи барқро омӯзад

Машварат бо аҳли ҷомеа дар мавриди қарорҳои стратегӣ ва оқибатҳои онҳо барои муҳити зист

Машваратҳои фаромарзӣ, агар нақшаҳо ва барномаҳо метавонанд боиси оқибатҳои ҷонибҳои дигар шаванд

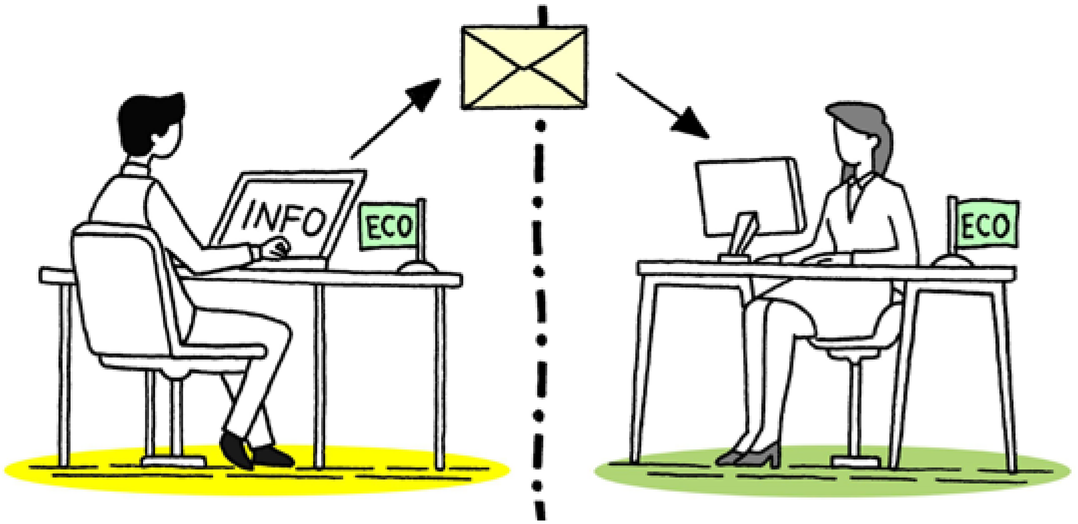

Марҳилаҳои арзёбии стратегии экологӣ дар мисоли бахши энергетика

Кишвар аллакай камбуди нерӯи баркро аз сар мегузаронад ва шояд бо камбуди афзояндаи он мувоҷеҳ шавад

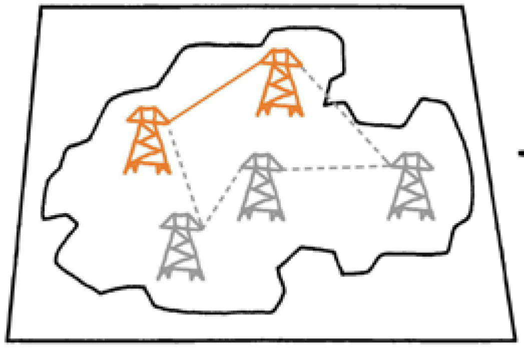

Таҳияи нақшаи умумии беҳбудсозӣ ва тавсеаи минбаъдаи рушди низоми истеҳсол ва тақсими нерӯи барқ пешбинӣ мегардад.

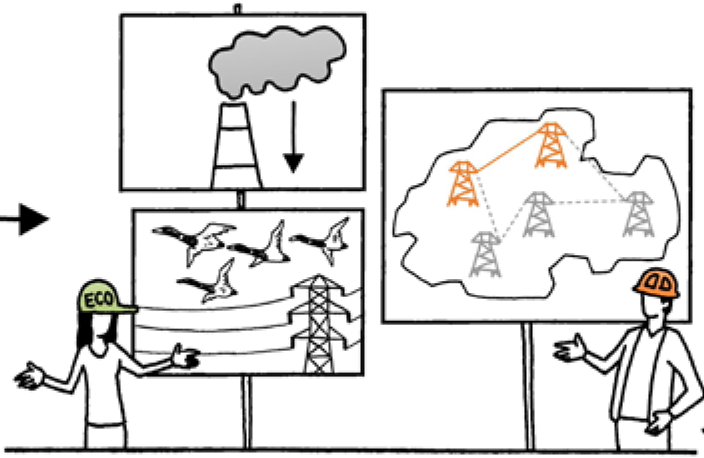

Дар раванди таҳияи нақша оқибатҳои эҳтимолии дарозмуддати он ба муҳити зист ба назар гирифта мешавад.

Машваратҳои дохилӣ ва минтақавӣ, ҷалби аҳли ҷомеа ва робитаи мутақобила

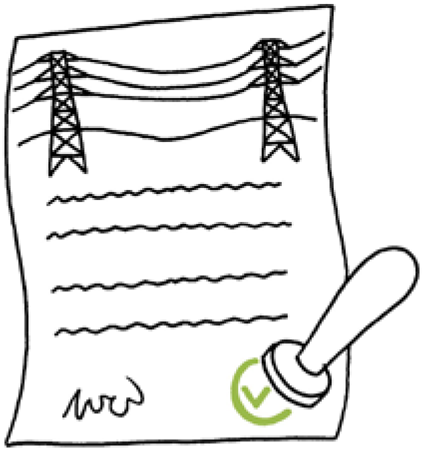

Тасдиқи нақшаи энергетикӣ

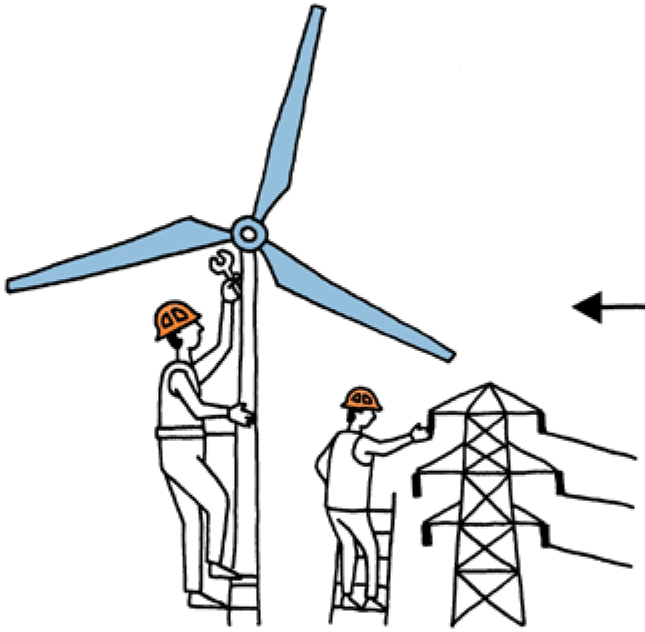

Оғози корҳои сохтмонӣ дар иншоотҳо

Ҳамкорӣ дар бахши захираҳои обӣ дар ҳавзаи дарёҳои Чу (Шу) ва Талас: фаҳмиш (мулоҳизот)-и стратегии экологӣ

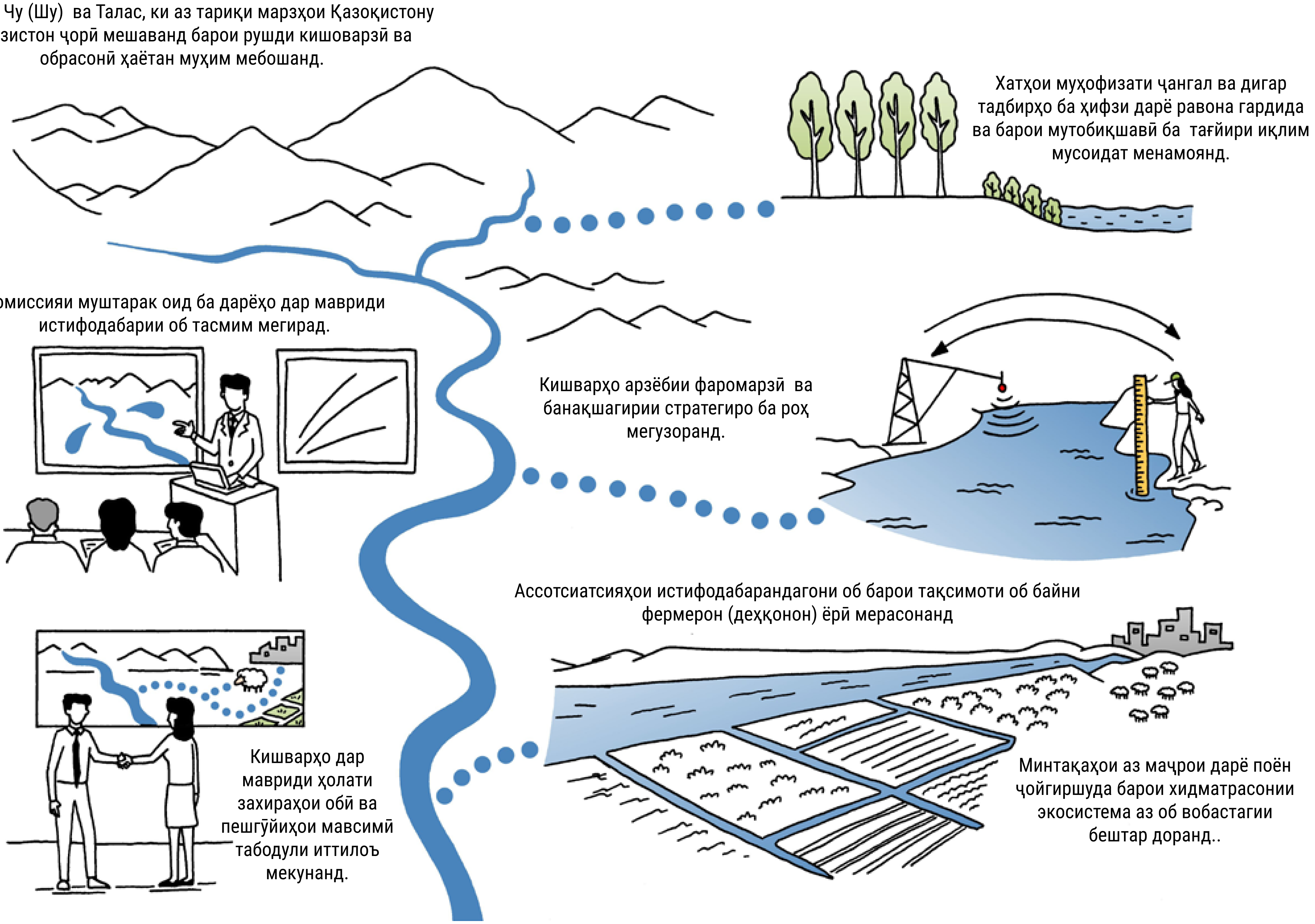

Рушди сайёҳӣ ва роҳи мошинӣ байни Алмато ва кӯли Иссиқкӯл: фаҳмиш (мулоҳизот)-и стратегии экологӣ

Шаҳри Алмато дар фосилаи ҳамагӣ 70км аз Иссиқкӯл қарор дорад, вале бинобар сабаби кӯҳҳои баланд байни онҳо роҳ вуҷуд надорад. Сохтмони роҳи мошингард барои рушди сайёҳии минтақавӣ дар нақша ҳаст.

Коршиносон ва нафарони тасмимгиранда ҷанбаҳои гуногуни иқтисодӣ ва оқибатҳои эҳтимолии экологиро баҳогузорӣ мекунанд.

Роҳи оянда мумкин аст аз канори ҳудудҳои ҳифзшавандаи табиӣ ва ё ҷангалзорҳои арзишманд бигзарад.

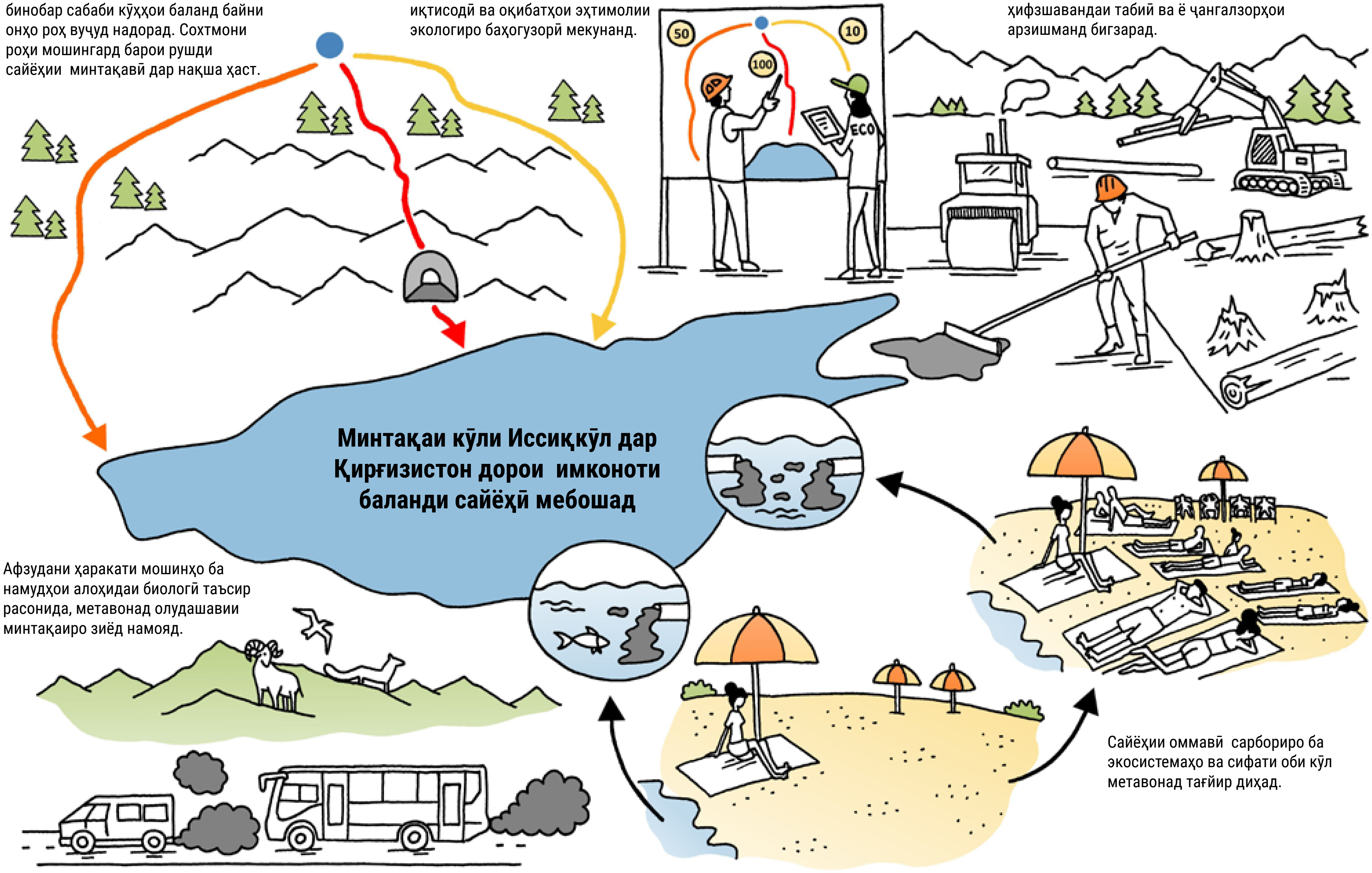

Афзудани ҳаракати мошинҳо ба намудҳои алоҳидаи биологӣ таъсир расонида, метавонад олудашавии минтақаиро зиёд намояд.

Сайёҳии оммавӣ сарбориро ба экосистемаҳо ва сифати оби кӯл метавонад тағйир диҳад.

Поккорӣ кардан аз партовҳои радиатсионӣ : нақши марказҳои Орхусс

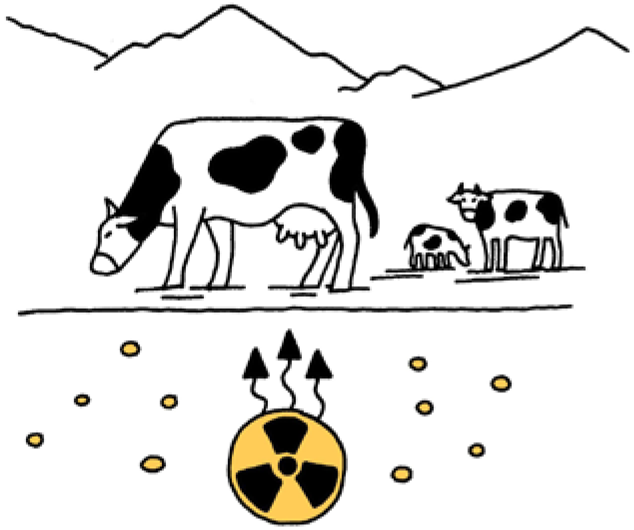

Партовҳои боқимонда аз урани истихроҷшудаи замони шӯравӣ ба кишоварзӣ ва тандурустии аҳолӣ хатари ҷиддиро ба бор овардаанд.

Ошкор кардани қитъаҳои мушкилзо ва му-раттаб сохтани харитаи хатарҳо. Марказҳои Орхусс дар таъмини дастрасии аҳли ҷомеа ба иттилоъ нақши муҳим мебозанд.

Таваҷҷуҳи сиёсатмадорон ва созмонҳои байналмилалӣ ба мушкилоти партовҳои вомондашуда ва равона кардани захираҳо.

Маъракаҳои ҷамъиятии иттилоотӣ , саҳм дар ба нақшагирии тадбирҳои барқароркунӣ ва арзёбии экологӣ.

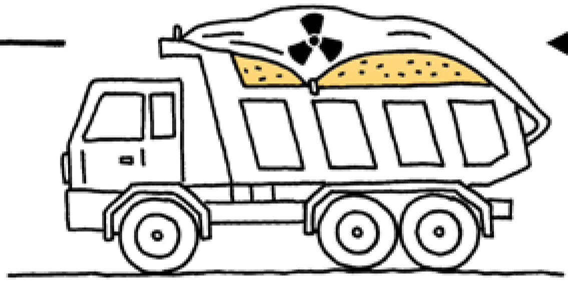

Ҷо ба ҷогузории партовҳои радиатсионӣ ва дигар тадбирҳо оид ба коҳиш додани хатар ба саломатӣ ва муҳити зист.

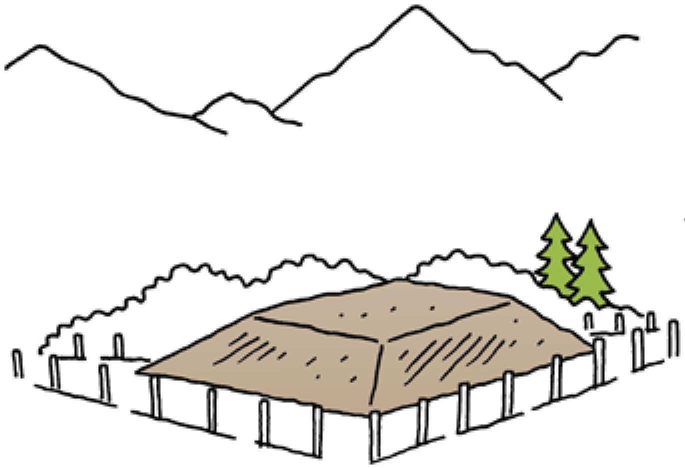

Нигоҳдории нисбатан бехатар ва муътамади партовҳо. Саъю талоши доимӣ дар самти итти-лоърасонӣ ва маърифатбахшии аҳли ҷомеа.

Сохтор ва амалкарди Конвенсияи Эспо

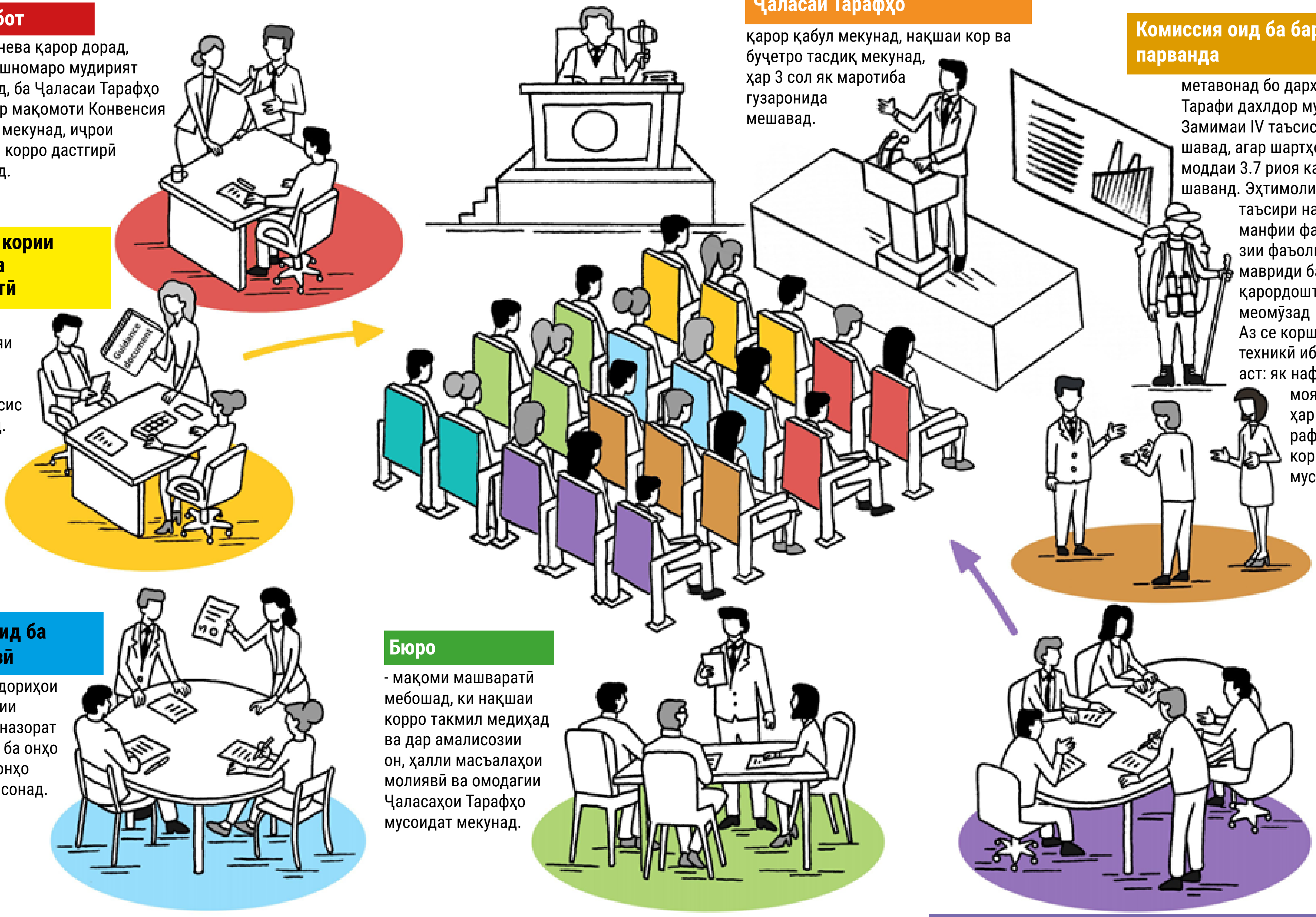

Котибот

дар Женева қарор дорад, ду созишномаро мудирият мекунад, ба Ҷаласаи Тарафҳо ва дигар мақомоти Конвенсия хидмат мекунад, иҷрои нақшаи корро дастгирӣ мекунад.

Ҷаласаи Тарафҳо

қарор қабул мекунад, нақшаи кор ва буҷетро тасдиқ мекунад, ҳар 3 сол як маротиба гузаронида мешавад.

Комиссия оид ба баррасии парванда

метавонад бо дархости Тарафи дахлдор мутобиқи Замимаи IV таъсис дода шавад, агар шартҳои моддаи 3.7 риоя карда шаванд. Эҳтимолияти таъсири назарраси манфии фаромарзии фаъолияти мавриди баррасӣ қарордоштаро меомӯзад. Аз се коршиноси техникӣ иборат аст: як нафарӣ намоянда аз ҳар як Тараф ва як коршиноси мустақил.

Гурӯҳҳои кории махсус ва муваққатӣ

метавонад барои таҳияи ҳуҷҷатҳои мушаххаси методӣ таъсис дода шавад.

Кумита оид ба амалисозӣ

риояи ӯҳдадориҳои шартномавии Тарафҳоро назорат мекунад ва ба онҳо дар иҷрои онҳо кумак мерасонад.

Бюро

- мақоми машваратӣ мебошад, ки нақшаи корро такмил медиҳад ва дар амалисозии он, ҳалли масъалаҳои молиявӣ ва омодагии Ҷаласаҳои Тарафҳо мусоидат мекунад.

Гурӯҳи корӣ оид ба АТМЗ ва АСЭ

- мақоми кумакрасони Ҷаласаи Тарафҳо дар татбиқи муқаррароти Конвенсия ва Протокол ва нақшаи корӣ кӯмак мерасонад, ҷаласа ҳар сол гузаронда мешавад.

Ҳамоҳангсозони миллӣ оид ба масъалаҳои маъмурӣ

Нуқтаҳои тамос барои мақсадҳои огоҳӣ

Таомули Конвенсияи Эспо бо конвенсияҳои дигар

Конвенсия дар бораи гуногунии биологӣ ва Конвенсия оид ба ҳифзи намудҳои ҳайвоноти кӯчандаи ваҳшӣ:

АТМЗ бояд таъсири бебозгашт барои гуногунии биологӣ ва тақсимоти эҳтимолии зистро ба назар гирад.

Конвенсияи Орхуси КИСММА

оид ба дастрасӣ ба иттилоот, иштироки аҳолӣ дар қабули қарорҳо ва дастрасӣ ба адолати судӣ марбут ба масъалаҳои муҳити зист.

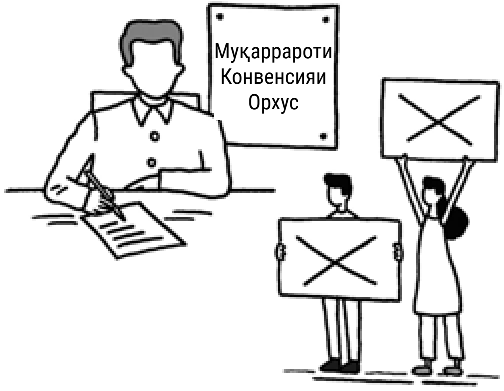

Конвенсия оиди обҳои фаромарзӣ ва Конвенсияи Рамсар:

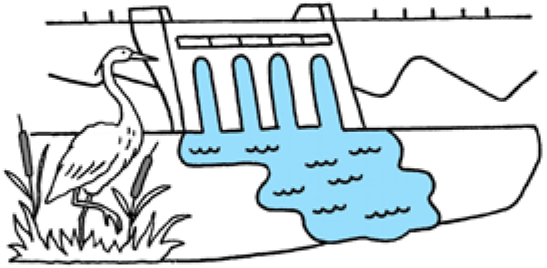

истифодаи оқилонаи захираҳои об ва ҳифзи заминҳои обию ботлоқӣ, инчунин АТМЗ -ро талаб мекунад.

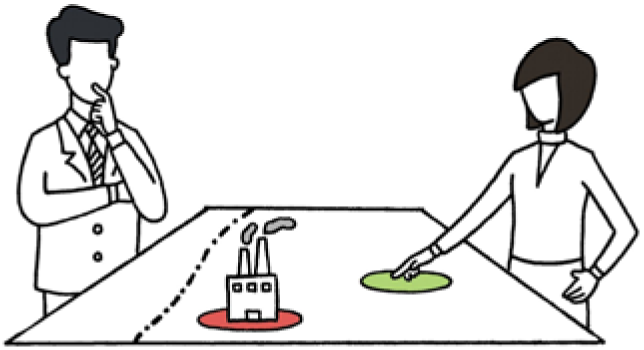

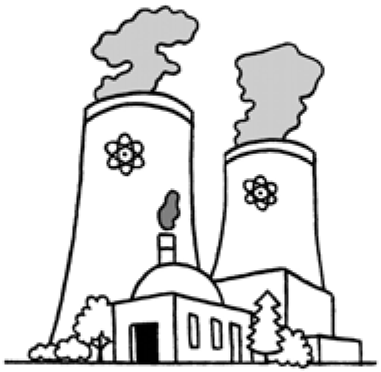

Тавофуқномаи амнияти ҳастаӣ, меъёрҳо ва равишҳои ОБНҲ (Оҷонсии байналмилалии нерӯи ҳастаӣ)

Конвенсия оид ба амнияти саноатӣ (Агентии иттилооти фаромарзии муҳити зист):

ҳангоми гузаронидани АТМЗ омодагиро ба ҳолатҳои фавқулодда ва коҳиши хатарҳо ба назар гирифтан лозим аст.

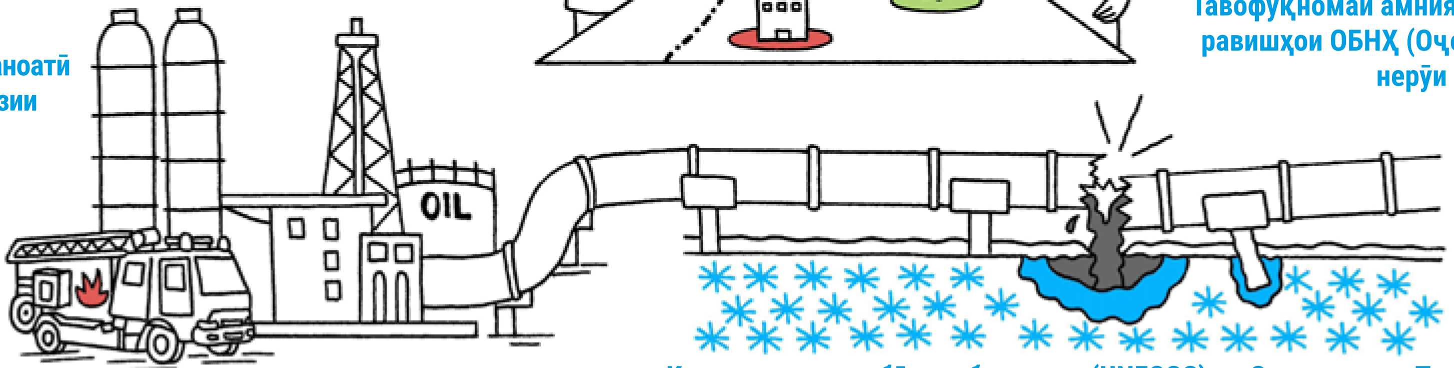

Конвенсияи қолабӣ оид ба иқлим (UNFCCC) ва Созишномаи Париж:

ҳангоми гузаронидани АТМЗ барои лоиҳаҳое, ки дар минтақаҳои аз ҷиҳати экологӣ ҳассос ба нақша гирифта шудаанд, бояд масъалаҳои тағйирёбии иқлим барои коҳиш додани партобҳои газҳои гулхонаӣ ба назар гирифта шавад.

Таомули Конвенсияи КИСММА Эспо бо конвенсияҳои дигар

Созишномаи Бухарест - созишномаи бисёрҷонибаи кишварҳои Аврупои Ҷанубу Шарқӣ оид ба иҷрои муқаррароти Конвенсия оид ба арзёбии таъсир ба муҳити зист дар заминаи фаромарзӣ мебошад.

Маълумоти иловагӣ ва маводҳои методӣ дар шакли электронӣ дар пайванди зерин дастрасанд:
unece.org/publications/environmental-assessment

Матни Конвенсия дар бораи арзёбии таъсир ба муҳити зист дар заминаи фаромарзӣ

Матни Протокол оид ба арзёбии стратегии муҳити зист ба Конвенсия оид ба арзёбии таъсир ба муҳити зист дар заминаи фаромарзӣ

Дастур оид ба омодасозии огоҳинома тибқи Конвенсияи Эспо

Дастур оид ба татбиқи амалии Конвенсияи Эспо

Қарорҳои қабулшуда дар Ҷаласоти Тарафайн

Назари кумита оид ба амалисозӣ

Дастурҳои аз нав дида бароамадашуда оид ба арзёбии таъсири муҳити зист дар заминаи фаромарзӣ барои кишварҳои Осиёи Миёна

Дастурамал барои банақшагири истифодаи замин, ҷойгиршавии объектҳои хатарнок ва дигар масъалаҳои мушобеҳ дар соҳаи таъмини амният

Тавсияҳо оид ба татбиқи Конвенсия ба фаъолиятҳо, марбут ба энергияи атомӣ

Конвенсияи Эспо КИСММА, Протоколи АСЭ ва МРУ

Протокол оид ба арзёбии стратегии экологӣ: далелҳо ва натиҷаҳо

Тавсияҳо оид ба иштироки аҳли ҷомеа дар арзёбии стратегии экологӣ

Дастурамал оид ба татбиқи Конвенсия барои тағйири мӯҳлати хидмати истгоҳҳои барқии ҳастаӣ